ЛИСТ ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА - ВУКОВАР

ИЗВОР

ISSN 1847-4454

14. октобар 2026.
ГОДИНА XX

БРОЈ: 408

МОДЕЛ А: ВИШЕ ОД НАСТАВЕ, ТЕМЕЉ ИДЕНТИТЕТА И БУДУЋНОСТИ

ДОК МРЖЊА ЈАЧА, ЋУТАЊЕ СВЕ ГЛАСНИЈЕ

Положај и перцепција српске заједнице у Хрватској.

Колико су штетне последице десничарске реторике и како утичу на свакодневни живот Срба?

КРЕНУЛЕ ПРИПРЕМЕ ЗА МАЊИНСКЕ ИЗБОРЕ И УВОЂЕЊЕ СРЕДИШЊЕГ РЕГИСТРА СТАНОВИШТВА

ОДРЖАНИ ЈУБИЛАРНИ ДВАДЕСЕТИ БРАНКОВИ ДАНИ У ВУКОВАРУ

НЕГАТИВНА РЕТОРИКА ПРЕМА СРБИМА ШИРИ ЈАВНИМ ПРОСТОРОМ, А ДРУШТВЕНЕ МРЕЖЕ ПОСТАЈУ МЕСТО СВЕ ОТВОРЕНИЈИХ ПРЕТЊИ И УВРЕДА КАО ПОСЛЕДИЦЕ ПОЛИТИЧКИХ ПОДЕЛА И УТИЦАЈ ДЕСНИЦЕ НА ДРУШТВЕНУ КЛИМУ

ДОК МРЖЊА ЈАЧА, ЂУТАЊЕ СВЕ ГЛАСНИЈЕ

Током рата 90-их година уобичајено је било Србе у Хрватској називати четницима, ратним злочинцима, прозивати за све и свашта, а врло често су се могле чути поруке како треба да селе преко Дунава у Србију. Након завршетка рата таква реторика остала је још неко време при чему се, како су то дневно политичке потребе диктирале, повремено и смањивали, али никада у целости није избачена из свакодневне употребе. Тако се врло често на фудбалским утакмицама могло чути скандирање дела навијача: „Србе на врбе", „Ајмо, ајмо усташе", „Убиј, закољи, да Србин не постоји"... Све то су слушали, али и снимали, и припадници МУП-а Републике Хрватске, али без неких посебних резултата. На мети је био и низ српских политичара у Хрватској које се вређало и прозивало на све могуће начине. С временом се то донекле смањило, али никада није искорењено.

ЈАЧАЊЕ ДЕСНИЦЕ И ПОГОРШАНА ДРУШТВЕНА КЛИМА

Међутим, погоршање стања у Хрватској, када је реч о перцепцији према Србима, догађа се с јачањем деснице у Хрватској, а посебно с појавом **Ивана Пенаве**, а онда и појавом Домовинског покрета. Кулминира након што је Домовински покрет постао део Владе РХ након чега је негативна перцепција према Србима додатно погоршана и на неки начин постала уобичајена. На мети су сви Срби који живе у Хрватској, али ипак највише Срби на просторима Баније, Кордуна, Лике, Далмације... Ипак, највише су на мети Срби из источне Славоније, а највише они који живе у Вуковару и околним насељима где су Срби већински насељени. Иде се толико далеко да се Срби и поједини политичари прозивају и у Хрватском сабору, а познат је и случај узвикивања усташког поздрава „за дом спремни" у Сабору. Приликом концерата Марка Перковића Томпсона поједини министри у Влади РХ нису крили да су узвикивали „за дом спремни". И у кључним хрватским медијима ретко се о хрватским Србима може прочитати нешто позитивно, али се зато свако мало могу читати и чути оптужбе о ратним разарањима Хрватске, ратним злочинима, колективним оптужбама и слично.

И док су такве тврдње у медијима највећим делом колико толико маскиране појава друштвених мрежа додатно је погоршала ситуацију. Ти „Фејсбук ратници" најчешће се крију иза лажних профила, али има и пуно оних који под својим именима и презименима упућују према Србима у Хрватској најтеже оптужбе. На друштвеним мрежама је цела та прича још бруталнија и жешћа, а прозивке Срба и претње према Србима још ружније. Иде се толико далеко да се неки припадници српске националне мањине у Хрватској прозивају под именом и презименом па чак и износе приватни подаци, адресе становања, регистрације аутомобила... И опет, када је реч о полицији и тужилаштву, без реакције.

ФУРИО РАДИН: „ТАМО ГДЕ ЈЕ ДРУШТВЕНА КЛИМА У РУКАМА СТРАНАКА ДЕСНИЦЕ СТВАРАЈУ СЕ СИТУАЦИЈЕ КОЈЕ ЗНАЈУ НАВОДИТИ ЉУДЕ ДА ИМ СЕ ПОГОРША ОДНОС КОЈИ ИМАЈУ ПРЕМА СРБИМА."

Један од оних који на ову тему може причати је и **Фурио Радин** који је након 34 године проведене у Сабору отишао у политичку мировину. Том тог времена Радин је један од политичара који је пуно тога видео и доживео па је самим тим свакако релевантан саговорник по овом питању.

- У Истри, где ја живим, нико није ни приметио да се нешто променило. Међутим, чињеница јесте да се променила перцепција, али се не бих усудио рећи да се у хрватском друштву променила перцепција према Србима у Хрватској за разлику од неких политичких странака код којих је то видљиво. Тамо где су друштвени догађаји дириговани, у најширем смислу те речи, и где је друштвена клима у рукама странака деснице стварају се такве ситуације које знају наводити обичне људе да им се погорша однос који имају према Србима. Иначе, у периодима кризе, када појединци траже излаз, један од излаза је да се нападају они који су слабији и којих је мање. Има јако пуно фрустрираних људи који се онда окоме на слабије - каже Радин.

Додаје даље како СДСС није више у коалицији, али и како је то кривица свих само не те странке јер су они били за коалицију за разлику од ДП-а који их није желео.

- Кад би се провело неко озбиљно истраживање, али без политичких утицаја и идеолошких назнака, приближавање хрватског већинског дела и мањинског српског није тако немогуће како се то чини на основу појединачних случајева. Како то и иначе буде једни су јако гласни, а други тихи - казао је Радин.

Када се говори на ову тему остаје нејасна и ћутња политичара који не подржавају такву перцепцију према Србима, председника **Зорана Милановића** као и самог председника Владе **Андреја Пленковића**. У исто време ћутња МУП-а, Државног тужилаштва и судова је уобичајена и она није ништа ново.

ИЗВОР

фото: Večernji.hr

Фурио Радин, бивши дугогодишњи заступник у Хрватском сабору

НА РЕДОВНОЈ СЕДНИЦИ КООРДИНАЦИЈЕ ВЕЋА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА, ОДРЖАНОЈ 2. ОКТОБРА УСВОЈЕН ГОДИШЊИ ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА, ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА НАРЕДНУ ГОДИНУ НАКОН ЧЕГА ЈЕ ОДРЖАН ЕДУКАТИВНИ САСТАНАК ЗА МАЊИНСКЕ ИЗБОРЕ ПРЕДВИЂЕНЕ 2. МАЈА 2027. ГОДИНЕ

КРЕНУЛА ПРИПРЕМА ЗА МАЊИНСКЕ ИЗБОРЕ

Чланови Координације, односно представници Већа националних мањина усагласили су ставове везане за усвајање финансијског плана и програма рада за следећу годину на састанку одржаном у згради Вуковарско-сремске жупаније. Председник споменуте организације **Светислав Микеревић** рекао је да је током разговора договорен програм традиционалне манифестације којом се обележава Дан националних мањина Вуковарско-сремске жупаније. Такође, том приликом Микеревић је подсетио на мањинске изборе који су били тема састанка, а који су предвиђени за мај месец наредне године, нагласивши важност ових избора за све припаднике националних мањина.

Седници је, испред жупанијских власти, присуствовао заменик жупана из реда српске заједнице **Срђан Јеремић** који је, истакавши велики допринос Координације за очување националног идентитета припадника мањинског народа на подручју ВСЖ, пружио пуну подршку у даљем раду свим члановима Координације те најавио могућност повећања средстава за реализацију њихових будућих програмских активности.

Реферишући се такође на одржавање мањинских избора, Јеремић је том приликом наговестио и састанак са представницима локалних власти који се одржао 8. октобра с циљем приближавања и појашњавања законодавног оквира који регулише мањинске изборе, рокове као и процедуре од момента расписивања ових избора, њихове реализације па све до конституисања Већа националних мањина и њиховог уписа у регистар.

На састанку испред Министарства правосуђа, управе и дигиталне трансформације говориле су директорка Управе за људска права, националне мањине и етику **Данијела Гаубе** и начелница Сектора за националне мањине **Ивана Ферара**. Испред Министарства финансија и Порезне управе Вуковар присутне су о овој теми информисали водитељ Порезне испоставе Вуковар **Ивица Смолчић** и водитељка Службе за правне и опште послове, информисање и едукацију **Ивана Шимић**. Излагачи су упознали представнике локалних власти и са неким новинама, од којих је увођење Средишњег регистра становништва. С обзиром да се укида досадашњи попис становништва, који се обављао сваких десет година, порезне управе ће сада бити надлежне да у јединствену базу података повуку информације о сваком становнику Републике Хрватске а које су се до сада водиле у различитим државним телима.

- Међу тим подацима, биће и они о националној припадности, матерњем језику и вероисповести, што је од посебне важности за припаднике националних мањина и остваривање њихових законом загарантованих права. Средишњи регистар становништва почеће са применом првог дана следеће године. Ово је уједно била и добра прилика да присутни укажу на одређене проблеме са којима се сусрећу, али и за договор око интензивније будуће сарадње и повезаности Већа и представника националних мањина са споменутим државним институцијама. Нама је изузетно битно да припадници националних мањина ВСЖ добију што квалитетније информације о самој процедури провођења мањинских избора, али и да буду упознати са свим оним променама које су се у међувремену догодиле везано за законодавни оквир који све то регулише - рекао је Јеремић који је као домаћин састанка истакао задовољство великим одзивом представника општинских и градских власти.

Ову едукацију заједно су организовали Вуковарско-сремска жупанија, Министарство правосуђа, управе и дигиталне трансформације и Министарство финансија - Порезна управа Вуковар.

Мирјана ЦВЕТКОВИЋ

ПРОЈЕКАТ СРПСКОГ НАРОДНОГ ВЕЋА „СЕНИОР НЕТ" ТОКОМ ДВЕ ГОДИНЕ ОБУХВАТИЋЕ НАЈМАЊЕ 310 КОРИСНИКА КРОЗ ВИШЕ ОД 700 БЕСПЛАТНИХ АКТИВНОСТИ УСМЕРЕНИХ НА ДИГИТАЛНУ ПИСМЕНОСТ, ОЧУВАЊЕ ЗДРАВЉА, ДРУЖЕЊЕ И АКТИВНО СТАРЕЊЕ

ВИШЕ ДРУЖЕЊА, НОВИХ ЗНАЊА И БРИГЕ О ЗДРАВЉУ ЗА СТАРИЈЕ ОД 55 ГОДИНА

Пројекат „СЕНИОР НЕТ" двогодишња је иницијатива покренута у мају 2026. године, са циљем свеобухватног унапређења квалитета живота и социјалне укључености особа старијих од 55 година и пензионера. Програм се заснива на моделу активног старења, потпуно је бесплатан и отворен за све грађане наведене старосне групе, без обзира на верску или националну припадност. Посебан нагласак стављен је на становнике руралних, слабије развијених и изолованих средина којима ће бити доступне едукативне радионице, физичке активности и сусрети који доприносе смањењу усамљености и друштвене искључености. Током две године планирано је спровођење више од 700 различитих активности за најмање 310 редовних корисника. Пројекат се реализује на подручју пет жупанија; Вуковарско-сремске, Шибенско-книнске, Осјечко-барањске, Задарске и Сисачко-мославачке, као и на подручју Града Загреба.

Садржаји пројекта разноврсни су и прилагођени потребама старијих особа. Обухватају радионице дигиталне и медијске писмености, на којима се учи безбедно коришћење паметних телефона и рачунара, уз препознавање и спречавање интернет превара. Планиране су и редовне физичке вежбе, као и активности усмерене на превенцију болести и очување здравља, укључујући манифестације попут „Дана здравља у заједници". У оквиру пројекта успостављени су и бесплатни инфо-куткови, у којима старији могу добити правну помоћ и информације о социјалним правима. Ради бољег друштвеног повезивања и очувања менталног здравља организују се радионице социјалне хортикултуре, међугенерацијски сусрети у оквиру програма „Жива књижница", као и

заједнички „Фестивал старења”.

- Прву конференцију у наше две жупаније одржали смо у Кистањама, где смо људима који су дошли детаљно представили пројекат, све активности и могућности које он нуди. Промоцију пројекта, уз редовне активности дружења и укључивања корисника, организовали смо у Грачацу, Србу и Биочићу. У Скрадину смо одржали активности из области информатичке писмености и здравља, а крајем месеца у Книну нас очекују активности посвећене медијској писмености. Редовне активности планирају се за сваки месец посебно, у складу са захтевима корисника и могућностима којима располажемо. Пројекат има унапред дефинисане активности које морамо да реализујемо током наредне две године, а наш циљ је да, бар у овом почетном периоду, обиђемо што више локација, организујемо прва окупљања и дружења и утврдимо шта је људима најзанимљивије. Први утисак је свакако да је људима важно да имају повод да се састану, друже и проведу квалитетно време заједно. Затим их занимају физичке активности, гимнастика и вежбе са кинезиологом, што ме је лично изненадило - појашњава **Милош Ђурђевић**, координатор на пројекту за Шибенско-книнску и Задарску жупанију.

Термини активности одређују се унапред, па су СНВ и Удружење ИКС већ објавили детаљан календар активности за октобар 2026. године, са прецизно наведеним данима и сатницом одржавања програма. Радионице се организују на бројним локацијама: у просторијама Удружења ИКС у Петрињи, Еко-центру у Кистањама, у Загребу и Осијеку, као и у локалним домовима културе и просторима већа српске националне мањине широм поменутих жупанија.

- Биће организоване радионице информатичке и дигиталне писмености, шетње и вежбе у природи, разноврсне активности и забавне игрице за добро расположење корисника, занимљива предавања о различитим темама које су важне овој циљној групи, волонтерске акције, па све до здравствених прегледа самих корисника - наводи Ђурђевић.

Главни циљ пројекта јесте да се

Милош Ђурђевић

особама у трећој животној доби обезбеди садржајнија свакодневица, омогући стицање савремених вештина, попут коришћења дигиталних технологија и подстакне њихово активније укључивање у друштвени живот.

ДРУЖЕЊЕ, БРИГА О ЗДРАВЉУ И УКЉУЧИВАЊЕ У ЗАЈЕДНИЦУ КАО ОСНОВНИ ЦИЉЕВИ

Посебна пажња биће посвећена превенцији усамљености и очувању здравља старијих сугрђана кроз редовне активности на терену. Намера је да програм допре до што већег броја људи, укључујући и оне који живе у удаљеним местима, где су могућности за дружење, информисање и учешће у организованим активностима често ограничене.

- Жеља нам је да кроз све ове активности обухватимо особе у трећој животној доби из што већег броја места у нашим жупанијама, како би се и у својим срединама људи окупљали, дружили, забављали, али и научили нешто ново. Преко мреже већа националних мањина, у којој СНВ има улогу координатора, настојаћемо да дођемо до најудаљенијих крајева и најусамљенијих људи, да видимо на који начин можемо да их укључимо, организујемо им превоз и учинимо оно што је у нашој моћи да макар мало побољшамо тај социјални моменат - закључује Ђурђевић.

Носилац пројекта је Српско народно веће из Загреба, док је главни партнер на терену петрињско Удружење ИКС. Пројекат се суфинансира средствима Европске уније, кроз Европски социјални фонд плус (ЕСФ+), у укупном износу од 218.811,27 евра.

КАКО СЕ ПРИЈАВИТИ ЗА УЧЕШЋЕ?

За учешће у програму потребно је поднети исказ интересовања за учешће, у складу са условима јавног позива. Пријава треба да садржи име и презиме, датум рођења ради потврде испуњености старосног услова од 55 година, контакт телефон или адресу електронске поште, као и назив активности које заинтересована особа жели да похађа. За додатне информације о пријави, локалним координаторима и распореду активности заинтересовани могу да се обрате директно Удружењу ИКС у Петрињи или централној канцеларији СНВ-а у Загребу.

Контакт:
Удружење ИКС, Петриња
Телефон: 044/813 709
Имејл: mobility@udrugaiks.hr
Српско народно веће, Загреб
Телефон: 01/4886 368
Имејл: ured@snv.hr

Васка РАДУЛОВИЋ

ГОТОВО ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ НАСТАВА НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ И ЋИРИЛИЧНОМ ПИСМУ НИЈЕ САМО ЗАКОНСКО ПРАВО, НЕГО ЖИВИ ОБРАЗОВНИ СИСТЕМ КОЈИМ СЕ НЕГУЈЕ ИДЕНТИТЕТ СРПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ У РЕПУБЛИЦИ ХРВАТСКОЈ

МОДЕЛ А - ВИШЕ ОД НАСТАВЕ НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

Право на образовање на језику и писму српске националне мањине у Републици Хрватској сеже у деведесете године прошлог века након потписивања Ердутског споразума којим је Влада Републике Хрватске Уставом загарантовала образовну, културну и верску аутономију Срба на простору источне Славоније, Барање и западног Срема. Поменуто образовање потом је детаљније уређено Законом о одгоју и образовању на језику и писму националних мањина из 2000. године и Уставним законом о правима националних мањина из 2002. године. На тој правној основи у Хрватској је развијен систем образовања националних мањина кроз три основна модела - А, Б и Ц. Модел А представља највиши степен наставе на језику националне мањине, јер се целокупна настава, осим наставе хрватског језика, изводи на језику и писму мањинске заједнице. За ученике српске националности то значи школовање на српском језику и ћириличном писму, уз обавезно учење хрватског језика и латиничног писма. Такво образовање није издвојено из хрватског образовног система, већ представља његов законски уређен део, а ученици кроз овај модел, осим општеобразовних садржаја, стичу знања о језику, књижевности, историји, географији и култури српске националне заједнице. Модел А зато није само питање језика на којем ће дете слушати наставу, већ и могућности да образовање буде простор очувања језика, писма, културе и идентитета једне заједнице.

У вуковарским школама овај модел је заживео крајем деведесетих и почетком двехиљадитих година, омогућивши деци српске националности да целокупну наставу прате на свом језику и писму. Данас, више од две деценије касније, тај облик школовања представља темељну вредност за многе вуковарске породице, успешно спајајући законска права, традицију и квалитетно образовање у средини богатој културном разноликошћу.

- У почетку провођења било је пуно неизвесности како ће функционисати, иако су пре повратка хрватског народа на ове просторе већ трајали преговори између хрватске и српске стране и пуно тога је договорено до самог практичног дела. Из свог искуства могу да кажем како је било у вуковарској Гимназији. Ми смо заиста променили пуно локација, од данашње школе Николе Андрића, Драгутина Тадијановића, били смо и у Борову насељу у Техничкој школи и последње смо били у Економској школи у Вуковару. Тада су се Хрвати већ уселили у новообновљену Гимназију и имали су заиста фантастичне услове школовања, док смо ми били у Економској школи и ту су били услови испод просека. Наши су ученици тада запретили да више неће ићи у школу уколико се и ми не преселимо у Гимназију и тада су се створили услови да и ми пређемо у ту новообновљену зграду и од тада је почела настава у Гимназији са одељењима на српском језику. У Гимназији је од 1992. године био директор Радослав Дурајлија, а у време мирне реинтеграције он је први и једини именован као заменик директора. Када смо прешли у зграду Гимназије директор је био Јосип Прпа и ту смо имали велику срећу јер је он био човек пун разумевања, толерантан и трудио се да балансира између једног и другог народа и у Гимназији стварно никада није било сукоба између ученика и колега. Имали смо одељења на српском језику и настава као таква је функционисала - започиње причу о самим почецима образовања по моделу А професорка српског језика и председница Одбора за образовање Заједничког већа општина Вуковар **Милица Стојановић** која се осврнула и на одређене чињенице које остављају простора за сумњу да данас ипак није све испоштовано у школама на подручју града Вуковара.

- Оно што је од тада па до данас видљиво у свим школама у граду Вуковару

јесте да се настава одвија коректно на српском језику и ћириличном писму и да је тај део испоштован. Иако се рецимо, у ходницима школа и на паноима нигде не може видети ћирилица. Тако да имам осећај као да ми ту нисмо присутни, испадне да можемо имати своју наставу, али само у одељењима која су предвиђена за нас. Наши ученици учествују и на Лидрану и на спортским такмичењима и сигурно да и сами желе да виде своја имена и достигнућа на ходницима школа. То је нешто што од почетка до данас никад није испоштовано. Такође, има још нешто што никада није испоштовано, а то је да у школским библиотекама нема изложених ћириличних издања лектира, изложена су само латиничка издања што мислим да је дискриминирајуће за нашу децу јер када дођу у библиотеку желе да виде и рецимо Јежеву кућицу Бранка Ћопића - додаје Стојановићева.

Најбројнија школа са наставом на српском језику и ћириличном писму до недавно је била Основна школа Борово, али према последњим уписним резултатима за школску 2026/2027. годину то је вуковарска Основна школа Синише Главашевића. Друга и трећа школа по бројности ученика на српском језику и ћириличном писму су школе у којима се настава искључиво и једино одвија по моделу А, а то су Основна школа Борово и Основна школа Бобота. Такође, настава по моделу А одвија се и у нешто мањим школама као што су Основна школа Трпиња, Маркушица, Негославци, Бршадин, Бијело Брдо и друге. Али оно што дефинитивно иде у прилог српској заједници јесте чињеница да Закон дозвољава да није ограничен број ученика при формирању разреда.

- Личног сам мишљења да је квалитет образовања у настави на српском језику заиста добар и да се држи ниво само зато што наши ученици када иду на такмичења, како школска тако и жупанијска или државна, заиста морају показати изврсне резултате и зато су њихови успеси на завидном нивоу. Имамо случај да је ученик српске националне мањине први из историје или хрватског језика на жупанијском нивоу што је свакако хвале вредан резултат. Настава на српском језику се не разликује садржајно од наставе на хрватском језику. Једина разлика је што имамо српски језик у оном односу у ком имамо и хрватски језик и имамо право на додатне образовне садржаје из националне групе предмета као што су историја, географија, музичка и ликовна култура, док су остали садржаји потпуно идентични. Мислим да ови додатни садржаји и српски језик и књижевност још више обогаћују школовање наше деце и читаву заједницу. Данас имамо људе који су на врло одговорним функцијама а завршили су наставу на српском језику и ћириличном писму, неки од њих су завршили факултет у Републици Србији а неки у Републици Хрватској, али рецимо данас имамо осам доктора у вуковарској болници и има их још у породичним амбулантама. Из разговора са људима знам да су њихова имена у самом врху и да су то тражени стручњаци.

ПОМОЋ ОБРАЗОВАЊУ ПО МОДЕЛУ А ОД СТРАНЕ ЗВО-а

Подршка образовању на српском језику и ћириличном писму огледа се кроз рад институција и организација српске заједнице коју пружају деци и младима од вртића до факултета. Најмлађима се обезбеђују сликовнице и едукативни материјали, док ђаци прваци добијају школске торбе и прибор, а подршка се током основног и средњошколског образовања наставља кроз различите облике помоћи и опремања ученика, као што су набавка школског прибора, радних свески, лектирне грађе, додатних материјала и слично. За оне који одлуче да наставе школовање на факултету, подршка се наставља кроз једнократне новчане помоћи намењене студентима српске националности. На тај начин заједница настоји да образовање на матерњем језику буде подржано не само кроз законски оквир, већ и конкретном помоћи породицама и ученицима током читавог њиховог образовног пута.

- Одбор за образовање Заједничког већа општина Вуковар има највећи прорачун у ставци Заједничког већа општина и мислим да је то велика помоћ и ученицима и родитељима. Такође, то је и стимулација да ученици уписују наставу на српском језику. То је вишеструка помоћ, од редовне помоћи на почетку школске године у виду школских торби и школског прибора, радних свески, преведених уџбеника за средње школе, до различитих пројеката. Имамо само према Министарству знаности, образовања и младих шест пројеката годишње, од тога је Калиграфија сигурно највреднији пројекат. Заједничко веће општина улаже велики напор да наше ученике укључи и у кампове у Републици Србији који се организују за ученике из региона и дијаспоре, тако да ученици имају велику могућност да мере своја знања са знањима ученика из региона, па чак и из дијаспоре. На тај начин имају прилику да се друже, да се упознају и размењују искуства. Уз те кампове, већ неколико година уназад на почетку школске године награђујемо ученике у настави на српском језику и ћириличном писму једнодневним екскурзијама у Републику Србију, примерено доби ученика. Те екскурзије су заиста богате и садржајем и усвојеним знањима и оним што ученици могу касније да примене у редовном наставном процесу - закључује наша саговорница.

Модел А тако за српску заједницу у Хрватској није само могућност образовања на матерњем језику и ћириличном писму, већ и важан простор за очување језика, културе, традиције и идентитета. Деци омогућава да знање стичу на језику који им је матерњи, да слободно изражавају своје мисли и истовремено развијају припадност заједници из које потичу. Да овај модел данас има значајно место у образовном систему Хрватске показује и податак да наставу по моделу А тренутно похађа укупно 1 725 ученика српске националности, од основаца до средњошколаца. За њихове породице, наставнике и институције српске заједнице, очување овог права зато представља улагање не само у образовање данашњих генерација, већ и у будућност заједнице која свој језик, писмо и културу настоји да сачува кроз сваку нову генерацију.

Маја МИЛАНОВИЋ

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ МЕДИЈСКИХ ЗАПОСЛЕНИКА СА ИСТОКА РХ ОДРЖАНО ЈЕ ОД 2. ДО 4. ОКТОБРА У БЕОГРАДУ

НОВА ЗНАЊА ЗА САВРЕМЕНО НОВИНАРСТВО

Усавршавање новинара и медијских радника из редакција српских медија на подручју деловања Заједничког већа општина Вуковар одржано је у организацији Одбора за медије, информисање и веру ЗВО-а и сарадњи са Удружењем новинара Србије. Овогодишња тема усавршавања била је Иновативно писање и креирање садржаја за онлајн медије и друштвене мреже, а предавач је био професор на Факултету политичких наука у Београду **Марко Недељковић**.

- На овој обуци бавили смо се одређеним иновативним медијским формама које су се појавиле већ на развијеним медијским тржиштима и у најуспешнијим медијима широм света. То је један леп спој где можемо нека савремена сазнања са глобалног нивоа да пренесемо на локални ниво. Бавили смо се заправо експланаторним и наративним новинарством и новим медијским формама, пре свега експлејнерима и новим врстама наратива. Након што смо упознали те форме, разговарали смо о томе како то може да се примени у медијима из којих новинари долазе и то је заправо и био најинспиративнији део обуке зато што смо заједнички долазили до тема којима су се новинари већ бавили, али смо сада откривали како то можемо да радимо на нове начине - рекао је професор Марко Недељковић који је појаснио и вишеструки циљ нових новинарских форми.

- Један од најбитнијих циљева јесте да се приближимо онлајн публици, а то је и највећи изазов медија данас. Публика је доминантна у дигиталној сфери на друштвеним мрежама и у том контексту је то највећи изазов медија, како освојити нову публику. Те форме које смо ми овде упознавали јесу те форме које јесу намењене и за друштвене мреже и оригинално се креирају за друштвене мреже. Презадовољан сам јер смо теме којима су се присутни новинари већ бавили ставили у контекст ових иновација и оно што видим јесте то повезивање како неки нов начин на

који испричамо причу може да произведе другачији ефекат - појашњава Недељковић.

Током боравка у Београду медијски запосленици у редакцијама српских медија са подручја деловања ЗВО-а посетили су и просторије Удружења новинара Србије и упознали се са радом Удружења, његовом организацијом и начином на који оно пружа подршку новинарима и медијским професионалцима, као и са историјатом и значајем УНС-а у развоју новинарства у Србији. Овом приликом добродошлицу присутнима и поздравну реч упутили су председница Извршног одбора УНС-а **Оливера Ковачевић** и председник УНС-а **Живојин Ракочевић**.

- Сваки локални мањински медији данас су угрожени популизмом, али значај онога што радите је изузетан за сваког појединца који живи као део мањинске заједнице. Ви утичете на различитим нивоима јер делујете на једном рањеном подручју, трајно рањеном и те ожиљке не можемо прескочити, али сав тај утицај можемо изгубити у тренутку када одлучимо да више не постојимо као професионалци и као припадници једне мањинске заједнице - рекао је, између осталог, Ракочевић.

Ова едукација била је прилика за усвајање нових знања, размену искустава и упознавање са савременим трендовима у новинарству и креирању садржаја за дигиталне платформе, а организатори истичу да је овакав вид стручног усавршавања од посебног значаја за континуирано унапређивање рада медијских професионалаца и квалитет садржаја који пласирају публици.

- Српски медији у Хрватској имају много ширу улогу од самог информисања. Они су простор у којем наша заједница чува језик и писмо, бележи сопствени живот, историју и теме које су јој важне те остварује право да буде информисана на свом језику. У ЗВО-у сматрамо да је очување и развој медија на српском језику важно питање очувања саме заједнице. Овакве едукације су зато много више од стицања нових техничких знања. Оне су прилика да заједно промишљамо о томе како да будемо бољи у свом послу, како да допремо до публике и како да у времену великих промена у медијима и популизма сачувамо оно што је суштински важно, право наше заједнице да има своје медије и могућност да о свом животу говори на сопственом језику. Улагање у медије није само улагање у технику или продукцију садржаја. То је пре свега улагање у људе који тај садржај стварају. Желимо да наши медијски радници имају прилику да уче од стручњака, да размењују искуства и да нова знања примене у својим редакцијама. Само тако можемо да одржимо и даље развијамо медијски простор на српском језику у Хрватској - каже председница Одбора за медије, информисање и веру Заједничког већа општина Вуковар **Јадранка Јакимовић**.

Сарадња ЗВО-а и Удружења новинара Србије траје неколико година, а огледа се кроз заједничке активности, стручна усавршавања и размену искустава са циљем унапређења рада медијских професионалаца.

- Јако ми је драго што смо се овај пут окупили у Београду и што смо сви заједно отишли у Удружење новинара јер је оно ипак најстарије удружење новинара, не само у региону, него је и једно од најстаријих у Европи јер смо основани 1881. године и драго ми је да смо се окупили баш под тим кровом - закључује водитељка Образовног центра УНС-а **Драгана Бјелица**.

Маја МИЛАНОВИЋ

НА ДОБРОЈ ВОДИ У ВУКОВАРУ ЗАВРШЕНИ ДВАДЕСЕТИ БРАНКОВИ ДАНИ

ДОДЕЉЕНЕ НАГРАДЕ ЗА НАЈБОЉЕ ЛИТЕРАРНЕ И ЛИКОВНЕ РАДОВЕ

Свечаним програмом на Доброј води у Вуковару затворени су овогодишњи, 20. по реду Бранкови дани, културна и духовна манифестација која се сваке године одржава у част и славу једном од највећих српских песника Бранку Радичевићу. Ова јубиларна манифестација била је прилика да се оживи успомена на човека који је манифестацију пре исто толико година осмислио и покренуо, а то је покојни вуковарски прота Јован Радивојевић.

- Ако реално сагледамо све чињенице о томе колико нас има, како ученика тако и публике, када подвучемо црту можемо заиста да будемо изузетно задовољни. Већина школа се пријавило на конкурс и учешће у самој манифестацији о чему сведочи велики број ученичких радова и литерарних и готово дупло више ликовних радова за награду Мина Караџић. Када је реч о самом програму, намеравали смо да отворење Бранкових дана, када о њему имамо и беседу, посветимо оном који је први дошао на ту идеју и покренуо Бранково коло овде у Вуковару, а то је покојни протојереј-ставрофор Јован Радивојевић. Он је, служећи у овој светињи Преподобне Матере Параскеве и упознавајући се са историјом града Вуковара изабрао личност која је, не само овде, него и у српском народу имала дубок корен. Свему томе смисао даје и наш језик и култура и саборовање какво смо имали и данас - рекао је том приликом старешина храма на Доброј води прота **Миљен Илић**.

На завршној свечаности додељене су награде за најбоље ученичке литерарне и ликовне радове. Литерарни радови оцењивани су у две категорије, односно у категоријама основних и средњих школа док код ликовних радова није било те категоризације. Пристигло је много радова па је жири имао много посла.

- Ови Бранкови дани били су изузетно посећени од стране публике, а и пуно ученика је учествовало на конкурсима и у самом програму. Тема овогодишње манифестације било је „Коло" и као председница жирија за литерарне радове могу да кажем да су радови били опсежни, лепи, ученици су написали прекрасне песме и краће саставе. Стварно смо имали тежак задатак да одаберемо најбоље. Када бисмо могли да ово не буде такмичарског карактера било би можда боље. Деца су заиста вредно радила и неки од њих готово сваке године освајају награде, а могли би и друге да наградимо за труд и ту смелост за оно најбоље што су направили у школи. Заиста поздрављам овај конкурс и сваке године радујемо се Бранковим данима и то не само овој завршној манифестацији него и данима када одржавамо наставу на отвореном када имамо час са темом о Бранку Радичевићу. Деца то посебно воле јер није у учионици тако да све оно што смо реализовали током манифестације било је заиста похвално - рекла је о манифестацији председница жирија **Јадранка Радошевић**.

Прва три места и награду „Ружица Радичевић" за литерарне радове у конкуренцији основних школа освојиле су ученице **Емилија Дорогин**, **Теона Арсеновић** и **Маја Вукосављевић**. У конкуренцији средњих школа прва три места освојиле су **Милица Челар**, **Лана Михајловић** и **Теодора Богуновић**. Награду „Мина Караџић" за најбоље ликовне радове освојили су **Вања Никић**, **Нина Крстоношић**, **Хелена Бањац**, **Јована Крстић**, **Теодора Мишљеновић**, **Ема Маширевић**, **Ања Кузмановић**, **Хана Добрић** и **Хелена Маширевић**. Награде за најбоље радове обезбедило је Заједничко веће општина Вуковар.

У свечаном програму манифестације учествовала су деца из Вртића „Вуковар 2" из одељења у Вуковару и Борову насељу, Плесна група „Венера" и Дечји хор „Јаворчићи" Вуковарског српског певачког друштва „Јавор".

Славко БУБАЛО

МАНИФЕСТАЦИЈА ПОСВЕЋЕНА СТАРИМ ЗАНАТИМА И ОБИЧАЈИМА КАО И ТАКМИЧЕЊЕ У СПРАВЉАЊУ ГУЖВАРЕ, ОКУПИЛА ЈЕ 3. ОКТОБРА У ДАЉУ БРОЈНЕ ИЗЛАГАЧЕ КОЈИ СУ НА СВОЈИМ ШТАНДОВИМА НУДИЛИ ПРОИЗВОДЕ ДОМАЋЕ РАДИНОСТИ И ТРАДИЦИОНАЛНЕ ПРЕХРАМБЕНЕ АРТИКЛЕ

ПОБЕДИЛА ГУЖВАРА ИЗ ДАЉСКЕ КУХИЊЕ

Сајам старих заната и обичаја и гужваријада покренут је сада већ далеке 2005. године у циљу подстицања развоја руралног туризма Општине Ердут, промовисања традиције, културе, заната, обичаја и гастрономије даљског краја и постављања овог дела Славоније на мапу континенталног туризма. Све је започело као пројекат под називом „Туризам, по мери моје локалне заједнице - Општина Ердут". У почетку је Сајам одржаван сваки пут у другом месту општине и то у Даљу, Бијелом Брду, Аљмашу и Ердуту и трајао је два дана, а касније се потпуно преселио у Даљ и спојен је са Гужваријадом. Овогодишња је одржана у суботу, 3. октобра, и окупила је педесетак излагача и породичних газдинстава као и бројне посетиоце, који су имали прилику да испробају традиционалне домаће прехрамбене производе. У понуди су били еко-етно производи из домаће радиности и презентација обичаја уз гужвару и вино. Током манифестације одржаване су радионице и оцењиване најбоље припремљене гужваре.

Учеснике је поздравио и манифестацију свечано отворио заменик осјечко-барањског жупана **Владимир Хорват**.

- Част ми је и задовољство да и ове године будем са вама, да отворим ову манифестацију и да захвалим домаћинима на одличној организацији и учесницима на свему што су нам за данас припремили - рекао је том приликом Хорват пожелевши на крају свима да се добро друже и забаве.

У Даљу своје производе излажу и гости из удаљенијих крајева. Ту је своје производе изложило и Удружење родитеља „Сунце" из Мрзовића у Општини Семељци.

- Донели смо домаће свеће, грожђа, мало сувомеснатих производа, ракије. Шта имамо то и изложимо, а већином излажемо суве колаче. И ми организујемо сличне манифестације, организујемо ракијаду, ватрогасне забаве и слично. Све што продамо намењено је у хуманитарне сврхе деци са потребама, дружимо се и помажемо једни другима - каже **Ирена Браунац** из Мрзовића.

Манифестацију радо посећују и они који више не живе на овим просторима, али често долазе у родни крај па су у стању да уоче и промене, односно колико је она напредовала.

- Сада живим у Норвешкој али често долазим овде, посећујем родбину и своје село. Рекла бих да је боље него раније, видим да има много младих људи и да се то све мало уозбиљило јер су људи схватили да без тога шта си, ко си и које ти је порекло и да кроз неговање своје традиције и културе и не постојиш. То важи и за Хрвате, и за Србе, и за Мађаре и за било коју другу заједницу. Мени је драго да је ова заједница у Даљу овако жива и да одржава свој начин живота и своју традицију и обичаје. Кад год сам овде посетим и Дом Оцића и Миланковићеву кућу и све програме које организују, научне скупове, промоције књига, позоришне представе и драго ми је да људи имају где да оплемене своју душу, а волела бих да и посета тим програмима буде већа - поделила је своје утиске **Драгана Миливојевић**.

На оцењивање је пристигло двадесетак примерака гужваре, а процес одређивања о најбољој није много компликован.

- Параметри за оцењивање су изглед, како је гужвара испечена, однос теста и фила, повезаност теста и надева и наравно укус. Сваку гужвару морамо да пресечемо, а и код тога је важно да се тесто не лепи за нож, и онда сваку од њих и пробамо. Нисмо никога условљавали чиме ће филовати гужваре, али зна се да су оне претежно од ораса, мака и евентуално рогача. Неке друге верзије не долазе у обзир јер је ово традиционални начин припреме гужвара. За такмичаре смо припремили и лепе награде. Прва је пекач, друга тостер, а за треће место поклањамо кухињску вагу. Водили смо рачуна да награде буду алати који се употребљавају у кухињи - објашњава председница жирија **Златица Благојевић**.

Победница овогодишње Гужваријаде у Даљу је **Мирјана Пуача** из Даља, док су **Злата Јуришић** из Семељаца и **Татјана Павковић** из Хум Вароши освојиле друго, односно, треће место.

У Културном делу програма учествовали су СКУД „Бранко Радичевић" из Даља, МКД „Браћа Миладиновци" из Осијека, СКУД „Јован Јовановић Змај" из Бијелог Брда, Пододбори СКД Просвјета из Вођина, Гарешнице и Слатине, Етно удружење „Ђурђиц" из Раткова у Србији, МКУД „Петефи Шандор" из Даљ планине, КУД „Бранислав Нушић" из Борова, Певачка група „Корени" из Борова, КУД „Ђоко Патковић" из Боботе и КУД „Лијешће" из Лијешћа у Републици Српској односно БиХ.

Славко БУБАЛО

НА ЛЕВОЈ ОБАЛИ ПЕРУЧКОГ ЈЕЗЕРА, У КОЉАНИМА И ЗАСЕОКУ МАРИНЦИ, ВЛАДИМИР МАРИНКО ЧУВА УСПОМЕНЕ НА ПОТОПЉЕНИ ЗАВИЧАЈ, СВОЈЕ ПРЕТКЕ И ЉУДЕ ЧИЈЕ ПРИЧЕ НЕ СМЕЈУ ДА ПОТОНУ У ЗАБОРАВ

МЕСТО НА КОЈЕМ ПЕРУЧА ЧУВА ПОТОПЉЕНЕ УСПОМЕНЕ, ВЛАДИМИР МАРИНКО ОД ЗАБОРАВА ЧУВА ЖИВОТ СВОГ КРАЈА

На левој обали Перучког језера, у селу Кољане, засеоку Маринци, одакле се пружа најлепши поглед на вештачко језеро створено подизањем бране на Цетини 1958. године, када је већи део села потопљен, а куће, имања, православни манастир Драговић, гробље и све оно што су генерације вековима уназад мукотрпно градиле остало под водом, у дворишту породичне куће обновљене након последњег рата дочекује нас наш стари познаник, човек који је најбољи сведок и хроничар свог села кроз историју, **Владимир Маринко**.

Док се јесен већ видно бори са михољским летом, које топлином и бојама умива читав овај крај подно Динаре, Владимир води неке своје битке између сећања на прошлост, та тешка, али лепа времена о којима би данима могао да прича до најситнијих детаља, и садашњости, у којој се свим напорима, снагом и вером одупире самоћи у овом природном рају у којем је људе, сталне становнике, лако поименце набројати.

Пре нешто мање од два месеца, крајем августа ове године, Владимир је прославио свој 82. рођендан, у кругу пријатеља, најдражих људи и рођака који, иако расути на различите стране, нађоше времена за онога ко их увек са радошћу испраћа и дочекује.

Рођен у ратна времена, кад се са једне стране Гарјака пуцало на другу, од оца Србина, православца, и мајке Хрватице, која је касније примила православну веру, Владин животни пут обележили су бројни успони и падови, искушења која су га данас учинила онаквим какав јесте - човеком невероватног духа, воље и љубави према животу, на којима би му могле позавидети много млађе генерације, и емпатије према сваком човеку подједнако, не осврћући се ни секунде на то које је вере или националне припадности. Од родитеља је, није тешко приметити, усвојио само оно најбоље, но мајка је увек била и остала симбол и пример како кроз живот треба ићи.

МАЈЧИНА ЉУБАВ КАО ПУТОКАЗ

- „Сине Владе, родила сам те лицем на Госпу, 28.8.1944. године", говорила је мајка. Са старог дела куће, кроз отворену балатуру којом се силазило у подрум, пропала је директно у јасле из којих се благо хранило, и ту ме је родила. Моја мајка Иваница, коју су сви звали Ика, удајом за мог оца Мирка прешла је у православну веру и крштењем добила име Илинка. Ипак, до краја њеног живота сви су је више ословљавали са млада него по имену, зато што је удајом дошла у кућу у којој је тада, у заједници, живело осамнаесторо чељади. Причала ми је како би, за време ручка, док би једном жлицом захватила јело, свега већ нестало. Толико је сиромаштво било, иако је наша кућа важила за једну од ретких у којима би увек било круха. Била је вољена и поштована од свих, и читав свој живот радила је на томе да, на неки начин, у свему балансира између ова наша два народа. У свакој прилици тражила је начин како некоме помоћи. Родила је пет синова и две ћерке и једино је желела да јој деца одрастају у миру. На крају је отишла у Београд код деце и тамо се упокојила - са посебном пажњом и љубављу прича Владимир о својој мајци, која је била и остала његова највећа инспирација кроз живот. Њој је посветио једну од својих пет књига и споменик „Мајка Врличанка", који данас краси његово двориште.

Владимир се овим спомеником, каже, бар „мрвицу" одужио мајкама врличког и цетинског краја, уз помоћ Марине Зеленовић и Николе Борковића, који су му помогли да ово необично дело угледа светлост дана.

- Лик мајке проистекао је из моје књиге „Пелене и зној", у којој сам кроз 12 истинитих прича описао живот мајки Врличанки у првој половини двадесетог века. Да је било по њеним заслугама, споменик би био висок до небеса, али... Овако, уз коврљак са марамом, висока је 180 центиметара, а тешка 220 килограма. Израђена је од армираног бетона сачињеног од белог цемента и млевеног камена, а пластика, набори у виду врличке народне ношње удате жене, урађени су од армираних слојева памучних и ланених тканина - каже Владимир.

Док је радио споменик, Владимир је, прича нам, желео да он буде постављен у Врлици, али та жеља му није испуњена. Витка и стамена, видљива са пута, у његово двориште уђу да је виде и путници намерници, они који су је у пролазу само опазили или они који су је макар једном запазили у некој објави на друштвеним мрежама, које Владе, без заостатка, користи попут много млађих генерација.

Отац, о којем Владимир често прича са болом и кнедлом у грлу, рођен је 1912. године. Био је врстан мајстор за камен, радио је по многим градовима некадашње државе, због чега је најчешће био одсутан од куће и мање је учествовао у одрастању деце, да би свој живот трагично окончао након подизања бране на Цетини и потапања села, са чим се није могао носити. Причајући о оцу, Владе се често осврне и на свог покојног деду по очевој линији, који му је био посебан узор.

- Цео живот тугујем за оцем и поносим се дедом. Наше куће су некада биле тамо где

је сада акумулација језера Перуча. Морали смо 1958. да се иселимо са плодне земље која је вековима била наша. Отац то није могао да издржи и убио се годину касније. А мој деда Павле мобилисан је 1914. у аустроугарску војску. Није желео да ратује против свог народа, па је са групом својих сународника Срба, једним Чехом и једним Хрватом, пребегао у српску војску. Прошао је голготу Албаније, а онда је бродом „Ван Гог" пребачен на лечење у туниски град Бизерту. Потом се вратио и учествовао у пробоју Солунског фронта. Био је истински родољуб и херој - испричао нам је Владимир.

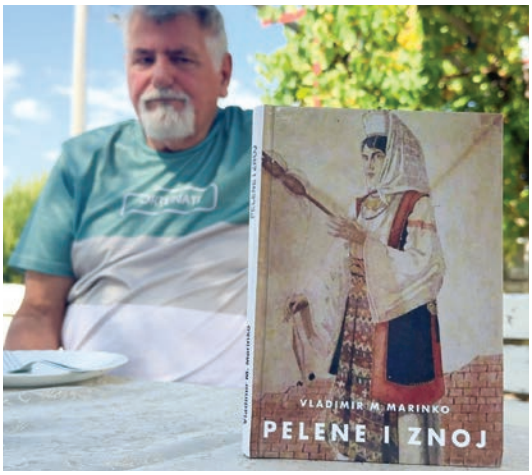
Најближи чланови породице, тешко детињство и животне околности које су ратна и послератна времена са собом носила обликовали су Владимиров животни пут. Школовао се од Кољана, Врлике, преко Нове Градине, у којој је разред делио са сестром Бошка Бухе, Иванком, до тадашњег Титограда - данашње Подгорице, па све до Београда, и стекао звање текстилног инжењера, захваљујући којем је читав радни век провео у пословима са текстилом и пропутовао свет, све до Америке.

Гарјак, Кољане, Радоњића врело, потопљени манастир Драговић, мост са дванаест лукова, прва осмогодишња школа у Врлици, велики врлички пазар, на који су долазили и људи са оне стране Динаре, из Босне, мирис петролејке, сељани окупљени у хладу дуда и храста за време летњих жега, рибе и ракови у Цетини, жене са вучијама воде на неасфалтираном путу до кућа, само су неке од слика детињства које никада нису избледеле из Владимировог сећања.

ДАНИ ПЕШАЧЕЊА ДО ЗАВИЧАЈА И ПОВРАТКА САМОМ СЕБИ

Након последњег рата, после живота који је провео у Београду са супругом и двојицом синова, оно што је остало од породичног наслеђа у Кољанима девастирано је и зарасло у коров. Тада је, иако без велике припреме и уз противљење најближих, одлучио да нешто симболично уради за себе, свој крај и своје претке. Кренуо је пешке из Београда кући, до Кољана.

- Због школовања, потом служења војске, па запослења, завичај сам напустио као момак, носећи са собом само успомене. Супруга и ја смо у Србији стекли све, створили породицу, кров над главом, остварили право на пензију. Имам два сина, унучад... Супруга ми се млада упокојила, 2005. године, и када сам отишао у пензију, две године касније, решио сам да се вратим у родни крај. Туговао сам за супругом, требало ми је да се осамим, да размислим о животу, да кроз тај пут и пешачење прођем још једном кроз цео свој живот. Да видим како сам поступао, јесам ли могао бити бољи... Желео сам симболично, својим корацима, да повежем Београд, у којем сам све створио, са манастиром Драговић, који је свега три километра од моје куће у Гарјаку и уз који сам одрастао. Пешачио сам од Београда, преко Раче, Бијељине, Брчког, Модриче, Дервенте и Бањалуке... Пратили су ме и врућина и кише, али био сам одлучан у намери - присећа се Владимир свог подвига и оног дана када је, након десет дана пешачења, поново дошао у свој родни крај и стигао на литургију у манастир Драговић, баш на славу храма, Малу Госпојину.

ПРЕЦИ И ДАЉЕ ЖИВЕ У СВАКОМ КАМЕНУ, А ЉУБАВ ЧУВА ОНО ШТО ВРЕМЕ ОДНОСИ

Од тада до данас свој је живот везао за Кољане и своје Маринке. Уз стару породичну кућу, из које је, како сам каже, у двадесетом веку изашло осамнаест академских грађана, свио је гнездо у којем готово свакодневно некога у дворишту и кући угости. Ту и у ове јесење дане миришу врлички уштипци, мезе се на столу смењује као редован знак добродошлице, пријатељи и рођаци свраћају по топлу реч и дух прошлих времена која, из Владине интерпретације, маме осмех и сузе истовремено, а најближи сродници, који живе широм света, увек имају сигурно и топло уточиште. Ту „Мајка Врличанка" поносно стоји и погледом милује Цетину, Перучу, Врлику, Динару и још даље од погледа који се пред њом пружа, а туристи неретко свраћају да сазнају о овом крају оно што су ретко од кога могли чути и научити.

У кућној библиотеци налази се и пет наслова, пет књига у којима је Владимир оставио траг о свему ономе о чему смо причали, о свим сећањима која свакодневно оживљава у разговору са људима. Оне су сведок времена, људи, живота, обичаја, препешаченог пута, одлазака и повратака, свега што у један живот стане.

- Овде сваки свој дан испуним обнављајући оно што ми је остало од предака, стварам место у које ће са радошћу долазити моји потомци. Имам малу башту, корњаче у дворишту, моје кокице са којима водим посебне разговоре, имам поглед на Перучу и Динару и свакодневно газим стазама које су крчили моји преци. Тако испуњавам своју душу, осећам њихов дух и присутност у сваком камену, сваком педљу земље коју су знојем натопили, и неизмерно сам срећан због тога - задовољно ће Владимир.

А ту, где камен о свему сведочи боље и дуже од човека, где сушом измучена земља чека кишу, где грожђе, смоква и бадем плодове дају и кад година није родна, где је свега више него некадашњег живота, Владимир је створио своју оазу из које свакодневно, путем друштвених мрежа, шири љубав свима, и то у доба када баш љубави свуда најмање има.

Васка РАДУЛОВИЋ

ПРВО КЊИЖЕВНО ДЕЛО „ХАГЛОВИ" ЈЕЛЕНЕ ЖИВИЋ ИЗ ВУКОВАРА НАГРАЂЕНО ЗА НАЈБОЉЕ ДЕЛО СПЕКУЛАТИВНЕ ФИКЦИЈЕ У КАТЕГОРИЈИ ДУГЕ ФОРМЕ

„ХАГЛОВИ" - ЖАРИШТЕ ТРИЛЕРА ЈЕЛЕНЕ ЖИВИЋ

У издању осјечке Моране крајем септембра 2025. године објављен је роман „Хаглови" ауторке Јелене Живић, а недавно је овај атмосферичан роман награђен Артефактом за најбоље дело спекулативне фикције. Пре него што је објавила свој првенац, Јелена је више од десет година провела у свету књижевности као лектор и преводилац. По струци је магистар англистике и кроатистике, а преводила је бројне светске бестселере, углавном трилере што јој је дало врхунски осећај за ритам и напетост у том жанру. Хрватској књижевности представила се управо споменутим жанром. „Хаглови" садрже микс елемената психолошког трилера, интимне драме и спекулативне фикције и од почетка до краја прати младу јунакињу Дину и место смештено у магловитој и густој шуми источне Славоније, тачније уз обалу Дунава крај Вучедола. Током разговора са ауторком, сазнали смо због чега су је „Хаглови" као место инспирисали да напише истоимени роман.

Која идеја тачно вас је водила ка Хагловима и због чега су за Вас они посебни?

Писање је нешто што је одувек део мог приватног и професионалног живота, па је било само питање времена када ћу написати роман. Инспирацију сам пронашла на сопственој викендици у близини Хаглова, на познатој мигрантској и шверцерској траси која је потпуно одмакнута од цивилизације. Густоћа шуме и опасности које у њој вребају послужили су као инспирација једног раног пролећног дана док сам пресађивала парадајз. Хаглови, иако нису аутофикција, имају толико тога мојег у себи да ће ми вероватно остати најдражи комад који сам написала, иако планирам још много романа у будућности.

О којем се тачно књижевном жанру ради и како сте доживели тренутак када сте сазнали да је ваш први роман награђен?

Иако их је тешко сврстати у одређени жанр, и рекла бих да су фузија различитих жанрова, а ниједног посебно, одлучили смо се одредити га као психолошки трилер. Публика обично воли знати шта чита, а и маркетиншки их је било логично сврстати у један жанр. Осим елемената психолошког трилера, ту је и примеса магијског реализма, па отуд и књижевна награда Артефакт. Када сам сазнала за исту, осетила сам неверицу помешану с огромном захвалности и узбуђењем.

Одакле је кренула прича о главној јунакињи Дини? Шта је вам је било прво на уму - њен лик, атмосфера или сам простор у којем се радња одвија?

Као што сам већ споменула, сама идеја за роман родила се на трему моје викендице кад сам пресађивала парадајз. Као жена слабије грађе, запитала сам се шта би се десило када би неки мушкарац прошао покрај викендице. Та изолација, телесна неравноправност и параноја која се зна јавити у тако забаченим локацијама, изродили су лик Дине - младе жене која се бори са сопственим демонима, посебно с алкохолизмом и депресијом од које болује. Када помислим на Хаглове, увек ми прво на памет падне атмосфера, мислим да сам у томе најјача и то читаоци најчешће издвајају као нешто по чему се роман посебно истиче. Простор природе око Вуковара, посебно уз Дунав, савршена су кулиса за један мрачан текст и ја сам то искористила приликом писања.

Вуковар је у роману присутан кроз простор и атмосферу. Зашто баш Вуковар?

Вуковар је моје место одлазака и долазака, град у којем сам рођена, одрасла, селила се на разне стране и увек се враћала. Нисам од великих градова иако пуно путујем, а Вуковар је на идеалној траси за разне путешествије. Волим скучене просторе у којима се сви познају, то ми је угодно и познато, а опет град попут Вуковара пружа

довољно слободе и приватности. У њему је моја породица, пријатељи, башта, аде, Адица и све остало што га чини посебним, а нарочито природа која је мој простор утехе и уживања. Испробала сам велике бетонске џунгле и увек радије бирам мања места.

Једна од централних прича јесте нестајање дана из сећања. Шта Вас је привукло идеји да сећање, нешто што доживљавамо као доказ сопственог идентитета, постане непоуздано?

Била ми је занимљива идеја поигравања са сећањем, јер роман је писан у првом лицу. То је идеално јер непоуздани приповедач може вам лагати, обмањивати вас, нешто прећутати или надодати. Сећања су сама по себи варљива, моје можда некоме тешко детињство у мојој визури је бескрајно срећно, много срећније од овога како данас одрастају деца, иако имају све.

Роман комбинује психолошку напетост, тајне прошлости и елементе спекулативне фикције. Како сте проналазили равнотежу између тих различитих елемената?

Трудила сам се напете делове разбити записима из свакодневице ликова како бих постигла ритам који читаоца не држи стално на рубу столице, али ипак позива на читање. Мислим да је тај баланс јако битан у писању које онда природно тече, баш попут живота, и пуно је уверљивије него константно напети делови. Иако се роман бави тајнама прошлости, открива и све дубине садашњости и простире живот ликова на питак начин, а елементи спекулативне фикције ту су да зачине ствари и натерају читаоце да промисле о прочитаном.

Колико овакво признање значи аутору који је тек закорачио у књижевни свет? Да ли Вас оно више охрабрује или Вам истовремено ствара притисак за оно што долази после „Хаглова”?

Свако признање ми много значи, а највећа признања нису награде, већ тренутак када ми се неко јави да је прочитао књигу. Неописиво ми то значи и заиста сам захвална на свакој повратној информацији, коментару и критици. С обзиром на то да ми је ово тек први роман, награда Артефакт дошла је као изненађење, али и огроман ветар у леђа и потврда и мени и Санди Доминковић, мојој уредници, да радимо добру ствар. Притисак наравно увек постоји, али узимам га као подстрек, не као нешто негативно.

Да ли је награда променила однос према роману или га сада доживљавате на исти начин као пре објављивања?

Хаглови ће увек остати моје прво књижевно остварење и увек ће ми бити драги. Пре објављивања био је интимнији простор у којем сам имала прилику показати своју креативност, попут својеврсног издувног вентила, а након објаве постали су свачији. Један ми је колега писац рекао да када објавите роман, он више није само ваш и има свој живот и треба га пустити да га живи; ја се слажем с тиме.

Ви сте по професији преводилац и лектор. Колико су та искуства утицала на Ваше писање? Да ли сте као ауторка према сопственом тексту строжи него према текстовима које уређујете или преводите?

Строга сам према свим текстовима јер тежим квалитети и не пристајем на мањкавост. Према свом сам тексту увек критична и ретко кад ћу се похвалити, иако радим на томе да то променим. Моја професија свакако је и позитивно и негативно утицала на писање. Уз превођење и лектуру бавим се и уредничким послом, па сада све што пишем бескрајно „пеглам”, што би требао бити посао моје уреднице и само ме успорава. Такође ми је теже читати књиге, што ми је најдражи хоби, јер их често сецирам. Од позитивних страна навела бих дефинитивно то да сам технички поткованија и не болујем од превише бољки младих писаца, иако увек има простора за напредак.

Шта бисте волели да читалац понесе са собом након последње странице „Хаглова”?

Поруку и уверење да нисмо сами, да није срамота тражити помоћ, да смо сви испреплетени и повезани. Да је наша веза с природом која нас окружује нераскидива те да бисмо могли мало поразмислити о свом односу према њој. И да бисмо сви могли бити мало мање строги једни према другима.

Може ли се након ове награде већ говорити о новом роману - постоји ли нека прича којој се тренутно враћате?

Дефинитивно, након романа објављене су ми и две кратке приче, тренутно пишем нове, а радим убрзано на новом роману, који је такође смештен у Вуковар и око Вуковара, а у својој дуалној временској црти, 80-их година прошлога века и данас, доноси причу о две породице и њиховим тајнама. То је једна ода предивном Дунаву, бескрајним летима на ади, лепоти живљења уз реку, али и боли коју свако од нас носи у себи.

Мирјана ЦВЕТКОВИЋ

ПРАТИТЕ СРПСКЕ МЕДИЈЕ
НА ИСТОКУ ХРВАТСКЕ

срби.HR
INFORMATIVNI PORTAL

ТЕЛЕВИЗИЈСКА ПРОДУКЦИЈА
ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА ВУКОВАР

96.9 FM
RADIO BANSKA KOSA

100,7FM
RADIO BOROVO

radio dunav
101.5 FM

КРОЗ ФОЛКЛОР, СРБИ У РЕПУБЛИЦИ ХРВАТСКОЈ ЧУВАЈУ КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ, НЕГУЈУ ОСЕЋАЈ ПРИПАДНОСТИ И ПРЕНОСЕ ТРАДИЦИЈУ НА НОВЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ

КАДА ТРАДИЦИЈА ПОСТАНЕ НАЧИН ЖИВОТА

Младе особе својим ангажманом у култури имају важну улогу у очувању традиције, али и у стварању простора за повезивање и активно учешће у животу локалне заједнице. Један од примера таквог деловања јесте фолклор, кроз који се традиција, обичаји, песма и игра преносе са генерације на генерацију. У Вуковару и околини културно-уметничка друштва окупљају младе који, осим што негују културну баштину, кроз заједничке пробе, наступе и дружења граде осећај припадности заједници, а иза дугогодишњег рада и бројних наступа стоје људи који су своје време и енергију посветили фолклору и његовом очувању.

- Играм фолклор од 1998/99. године. Почело је тако што сам чула да иду неке пријатељице, па као идем и ја. Међутим, то је с годинама прерасло у огромну љубав. У почетку је то било једно површно бављење игром, сада је то већ озбиљнија прича јер ми је неко отворио врата, поделио своја знања, објаснио разлику између трокорака на прву, на трећу, поштапаног корака, чврстог. Из те љубави се развила љубав према обичајима и начину живота нашег народа и тако, што даље, све дубље сеже знатижеља, а љубав се више укорењује. Без фолклора не знам да функционишем, то је начин живота - започиње своју причу председница СКД „Просвјета" пододбор Негославци и чланица Ансамбла народних игара СКД „Просвјета" **Милица Шарчевић Туњић**.

Фолклор тако постаје много више од учења корака и припремања кореографија за наступе. Кроз игру, песму, ношњу и обичаје млади упознају начин живота својих предака и уче да разумеју и чувају оно што им је кроз генерације остављено. Сваки корак и свака песма носе део приче о народу, његовом животу, обичајима и вредностима, па се кроз фолклор традиција, не само учи, већ и доживљава. Управо зато неговање фолклора представља и један од начина да млади упознају своје корене и пренесу их даље, новим генерацијама.

- Традиција и култура нашег народа се итекако могу упознати кроз фолклор само ако особа зна шта треба да гледа и да слуша. Од одевања и одигравања до радњи. Ниједна радња у фолклору није произвољна, све има свој ред кад долази и како се ради. Нпр. код изношења ћилима у једној кореографији нема произвољног ишетавања и одласка, мора се ићи уназад, има своје зашто. Годинама се научи шта треба да гледамо. Заправо, ако има ко да објасни играчима шта нека фигура представља, онда се научи. Публика се разјари кад крене бржи темпо и ритам југа, а то што је то скарадно одиграно, што се не разазнаје ни стил, што је промашена ношња, што носе приватни накит, неуредне фризуре, то нема везе, то не виде. Често кажем да ми на разним смотрама гледамо исту тачку, али не видимо исто. Фолклор је један од начина да се традиција сачува, по мени најважнији облик очувања. У њему су садржане и песме, начини облачења, чешљања, начин живота, обичаји, стил играња, на ношњи се осликавао статус особе како материјални, тако и друштвени. Али морамо бити опрезни јер нас незнање често саплете, па се бркају игре и обичаји српског народа са играма, обичајима и облачењем других народа. Не можемо, слободно ћу искористити глагол, лупати произвољно јер нам је нека игра солидна, па знамо и корак, па ћемо је уврстити у кореографију. То су опасне ствари - појашњава наша саговорница.

КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКА ДРУШТВА КАО МЕСТА ПРИПАДНОСТИ И ЗАЈЕДНИШТВА

Културно-уметничка друштва на истоку Републике Хрватске имају важну улогу у очувању културног идентитета српске заједнице изван матичне државе, посебно у срединама попут Вуковара и околних места. Кроз њихов рад чувају се песме, игре, обичаји, ношње и знања која се преносе са старијих на млађе генерације, дајући младима прилику да упознају и живе део свог културног наслеђа. КУД-ови у околини Вуковара тако нису само места окупљања и фолклорних проба, већ и простор у којем се негују припадност, заједништво и континуитет традиције. Њихов значај посебно долази до изражаја у времену када се културни идентитет не подразумева, већ се свакодневним радом и ангажманом нових генерација изнова чува и преноси.

- Српска културно-уметничка друштва са истока Републике Хрватске веома утичу на очување идентитета нашег народа који живи изван матичне државе. Мислим да имамо најбоље могућности овде. За пример свима је АНИ СКД „Просвјета" и сматрам да тај начин рада треба многи да примене код себе у матичним друштвима, од загријавања преко стилизације до истезања на крају пробе, па на наступима од понашања према ношњи и у ношњи, па до презентовања финалног производа, а то је давање концерта. Највећи изазов за опстанак фолклорних друштава би пре свега било пробудити интересовање код деце и задржати их на окупу. Они данас имају веома богату понуду активности, од школе страног језика, преко плеса, музичке школе, пливања итд., па им фолклор није толико атрактиван. Велики је изазов пронаћи доброг корепетитора, а од свега највећи изазов је привући и дечаке да заиграју фолклор. Често их задиркују ако играју. Треба да пронађемо неки модел како да приближимо свет фолклора онима који су неупућени - каже Милица Шарчевић Туњић.

ВИШЕ ОД ИГРЕ И ПЕСМЕ

Колико фолклор може да постане део животног пута појединца најбоље показује и искуство **Зорана Новоселца**, који се са народном игром сусрео још у детињству.

- Љубав према фолклору јавила се још у основној школи. Морам рећи да сам основну школу уписао 1983/84. и тада, у том систему, је постојала обавеза да се иде на неку секцију. Сећам се, у другом разреду је дошао позив за упис на фолклор и масовно смо се пријавили. У питању је био русински фолклор и КУД „Осиф Костелник" из Вуковара. Јанко Папуга је био водитељ. И тако, кроз секцију у школи, мало по мало, показао сам се као добар играч и прешао у КУД „Осиф Костелник" који се налазио на Сајмишту. Био сам члан до пред рат, када се КУД распао. Иако, у међувремену, моји родитељи су били за то да прећем у „Слогу", међутим, ја сам се некако осећао „сигурније" у друштву у којем сам. У „Слогу" долазим, једно пола године пред почетак ратних дејстава у Вуковару. Одмах улазим у играчки ансамбл, јер сам имао неко предзнање, и тадашњи водитељ Предраг Арсенић, ставља ме у моју прву кореографију „Славонија". У „Слоги" остајем до дана данашњег. Јасно је да за мене фолклор представља једну огромну љубав и могу слободно рећи једну врсту начина живота. Фолклор пуно пружа, али и узима. Приватни живот јако трпи, али то је мој одабир и мој крст који носим - каже водитељ КУД-а „Слога" и члан Ансамбла народних игара СКД „Просвјета" Зоран Новоселац.

Осим што младима пружају простор да се упознају са фолклором и културном баштином, културно-уметничка друштва могу имати важну улогу и у њиховом личном и друштвеном развоју. Пробе, наступи, путовања и дружења стварају прилике за упознавање нових људи, развијање одговорности и стицање искустава која превазилазе саму игру.

- Фолклор пружа путовања, преко фолклора се може на дестинације на које, у свом приватном аранжману, никад не бих отишао, упознавање других људи, та познанства касније прерасту у нераскидива пријатељства, опште позната ствар је да су и многи бракови настали тако што су се двоје упознали на фолклору. Фолклор изгради особу, социјализује је, усади емпатију. Кроз фолклор растеш, фолклор је колективни „спорт", заједно група напредује или не напредује, научиш се стрпљењу и раду. Фолклор је једна велика породица - додаје Новоселац који сматра да култура може да повеже генерације, млађе и старије чланове заједнице.

- КУД „Слога" Вуковар има активну млађу, средњу и старију фолклорну секцију, а ту је и група ветерана која окупља некадашње играче, али и све оне који желе да играју, науче играти, који воле игру и песму. Такође, јако је важно да српска културно уметничка друштва буду видљива и активна у локалној заједници, јер, нажалост, политика утиче на културна дешавања. Рецимо, КУД „Слога" Вуковар никада није био позван на манифестацију „Дунав своме граду", а припадамо Граду Вуковару - закључује Зоран Новоселац.

У времену у којем млади имају све више могућности за различите садржаје и активности, фолклор остаје простор у којем се традиција не чува само сећањем, већ се живи, преноси и надограђује. Кроз пробе, наступе, путовања и дружења млади граде односе, развијају осећај припадности и постају активни учесници културног живота своје заједнице. Када се искуство старијих преноси на млађе, а млади у традицији пронађу простор за дружење, стваралаштво и лични развој, фолклор добија нову снагу и наставља да живи кроз генерације.

Маја МИЛАНОВИЋ

ПРОЈЕКТОМ „РИТАМ РИТА” У БИЈЕЛОМ БРДУ ОЖИВЉАВАЈУ СТАРА ВРЕМЕНА

РИТ ЈЕ БИО ЖИВОТ

Удружење „Пударце” из Бијелог Брда уз неколико локалних ентузијаста покренуло је нови пројекат под називом „Ритам рита”.

Циљ овог пројекта по речима његових твораца је да се оживе стара времена, односно да се млађим нараштајима објасни како су њихови стари некада живели те да се одређени послови или стара јела сачувају од заборава. Такође, циљ је да се младим нараштајима укаже на значај оближњег рита са којим су се њихови преци, у не тако давна времена, у потпуности саживели.

- Пројекат „Ритам рита” је изрођен од нас самих јер смо ми традиционално везани за стару Драву и за наш бјелобрдски рит. Кроз приче нас старијих који смо доживели да хранимо свиње са нашим дедовима у риту, да будемо тамо, да се купамо у старој Драви, дошли смо на идеју да нашој млађој генерацији, нашој унучади пренесемо то наше знање које имамо, да их научимо шта су дрвни ресурси, од чега је народ живео, како се са природом саживео и каква је симбиоза била између старих Бјелобрдаца и њихове околине, те како нас је та околина вековима хранила и спашавала - истакао је један од учесника у овом пројекту и аниматор **Слободан Нешић Капелац**.

Први део пројекта одржан је у самом риту, односно кориту старе Драве где је, како некада тако и данас, било у изобиљу различитог дрвећа поготово врбе и тополе. Тако је двадесетак малишана, махом ученика нижих разреда основне школе, присуствовало практичном делу предавања и демонстрације шта се то некада радило са врбовим гранама, која је грана за шта служила и шта се од њих правило.

- Пошто се то данас све изобичајило јер нема више потребе за тим узели смо на себе, а на предлог **Ђорђа Нешића**, да деци покажемо како се то некад живело у Бијелом Брду и од чега се живело. Нама је шума била извор свега, Драва рибе, а шума дрва, прућа, кола. Једноставно, све се радило и живело из шуме. Деци смо сад показали где се витине режу, односно гране од којих су се правиле разноразне корпе, од оних за истоварање кукуруза до оних за веш. Од прућа су се радиле ограде, свињци су се плели, рекеста се правила коју су аласи користили. Тако да смо децу мало анимирали и нешто ће од овога надам се и упамтити - рекао је такође један од активних учесника на овом пројекту **Момир Моша Пантелинац**.

НАСТАВАК ПРОЈЕКТА

Ово је први део пројекта са циљем да се деци покаже корито старе Драве, како се зову делови рита, да сазнају које врсте дрвећа обитавају у риту, али и да науче шта је становништву Бијелог Брда рит значио током великих ратова, односно где се народ скривао од невоља у нека давна времена.

- Нас Бјелобрдце су препознавали у селима која нису имала рит као што су Трпиња, Пачетин, Вера, јер су наши стари секли витине и продавали их, а ови су се спрдали са нама и говорили „Ај витина”, а тако је и дан данас када нас сретну стари мештани околних и нама блиских села - нагласио је Нешић.

Пројекат је подржан од стране Заједничког већа општина, а у оквиру њега очекују нас још три радионице. Следећу радионицу представиће Ђорђе Нешић, а то је догађај из бјелобрдског муља, затим предавање **Бојане Орсић** о суживоту Бјелобрдаца са околином, односно Дравом и ритом, а за крај остаје велики рибљи фестивал са традиционалним рибљим специјалитетима као и другим јелима карактеристичним за ово место и овај крај.

И ово дружење завршено је са нечим што је овде одувек било у изобиљу, а то је домаћа сланина па су деца имала прилику да на гранама које су сами донели испеку сланину на начин како се то некада радило.

Срђан СЕКУЛИЋ

ЛОВАЧКО ДРУШТВО БОРОВО У САРАДЊИ СА ЛОКАЛНИМ ДОБРОВОЉНИМ ВАТРОГАСНИМ ДРУШТВОМ ОРГАНИЗОВАЛО ЈЕ ШКОЛУ У ПРИРОДИ ЗА НАЈМЛАЂЕ ЧЛАНОВЕ СВОЈЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

БОРОВСКИ ЛОВЦИ ПРИБЛИЖИЛИ ДЕЦИ СВЕТ ПРИРОДЕ

У организацији Ловачког друштва Борово 4. октобра је одржана пета „Школа у природи”, која је и ове године окупила најмлађе с циљем приближавања природе деци, упознавања с активностима ловаца и подизања свести о важности заштите животне средине. Учесници програма били су деца, чланови Добровољног ватрогасног друштва Борово, која су кроз дружење и едукативне садржаје имала прилику да науче више о одговорностима ловаца. Дружење је започело заједничким доручком у Ловачком дому у Борову, након чега су деца кренула у шетњу шумом. У наставку програма организовано је едукативно предавање током којег су се упознала са значајем ловачког деловања у екосистему и потребом одговорног односа према природи. Том приликом истакнуто је да рад ловаца не односи искључиво на лов и одстрел дивљачи, већ обухвата и очување биљног и животињског света, као и одржавање природне равнотеже.

- У шетњи шумом деца су могла да виде на лицу места како изгледају чеке и хранилишта за високу дивљач, просеке и како то ловци уређују. Након тога сам им одржао презентацију о нашем ловачком друштву, које врсте дивљачи код нас обитавају, како се бринемо о њима и шта радимо, шта је битно да знају за сваку дивљач како да се понашају у самој природи и уколико наиђу на поједине врсте дивљачи како да реагују, шта се сме, а шта не. Цело време су сви активно учествовали у програму што ме посебно изненадило и због чега сам био јако задовољан. Након програма подељене су мајице, пригодни пакетићи и захвалнице, након чега су пуни лепих утисака отишли својим кућама - каже председник Ловачког друштва Борово **Јован Ајдуковић**.

Овом приликом скоро 50 деце кроз дружење и забаву научило је основне ствари о природи, а Ловачко друштво Борово у периоду који следи наставља своје редовне годишње активности.

- Стандардно као и сваке године сада долази отворење лова на племениту (ситну) дивљач, у зимском периоду прихрана. Преко лета смо активно износили воду у појилишта и на тај начин омогућили воду дивљачи на подручју где је потреба за тим јер немају приступа води - закључује Ајдуковић.

Пројекат је реализован уз подршку Општине Борово и Заједничког већа општина Вуковар.

Маја МИЛАНОВИЋ

ВЕК КОЛОНИСТИЧКИХ НАСЕЉА (9)

ОД КРИЖЕВАЦА ДО КАРАЦИЋЕВА

Почетком двадесетих година прошлог века реке људи из различитих крајева, оних мање развијених, сливале су се у равничарске просторе тек створене Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Једна од дестинација где су се населиле породице солунских добровољаца и других колониста била је пустара Крижевци, потоње Карацићево.

Као и у другим случајевима тако је и овде сценарио био готово исти, имање грофа Елца на којем су до тада живели само радници грофовије са својим породицама добило је нове становнике. У случају Крижеваца највећим делом из Лике.

И док су друга места имала колико толико повољан положај па су с временом нека од њих осванула и на главним путевима, случај Крижеваца је био, а могло би се рећи да је тако остало све до дана, далеко неповољнији.

Мало је података о историји насељавања у овом месту, тек неколико детаља може да се потврди, остало је у домену претпоставке. На самој пустари је 1921. године уочи досељавања живело тек 22 људи, а десет година касније већ имамо ситуацију да је овде живело 289 становника.

У том периоду људи се боре за егзистенцију, стварају се услови за живот у новим околностима и новој средини, а слаба путна повезаност чини додатни проблем. Ипак, и у таквим условима стварају се и покрећу различите организације. Пре Другог светског рата у Карацићеву је постојало и Добровољно ватрогасно друштво које је са својим радом наставило и након рата, али са смањеним активностима што је убрзо довело и до његовог гашења.

Такође, вуковарске Сремске новине из новембра 1937. године доносе нам и информацију о оснивању „Сељачког кола" у овом месту: „Акција самосталних демократа у нашем котару која се састоји у оснивању организација „Сељачког кола" наилази у српским селима на све љепши пријем. Након што су ове организације основане у шест села, основана је прије извјесног времена и у седмом и то на насељу Крижевцима, општина Маркушица. Акцијом око оснутка „Сељачког кола" руководи г. Пера Вукајловић, бивши биљежник у Габошу, који обично наступа као главни говорник на оснивачким састанцима", стоји у овом кратком извештају и једном од ретких новинских записа тог времена из наведеног места.

Зграда некадашње основне школе

До почетка Другог светског рата овде је подигнута и зграда основне школе. Међутим, вихор новог рата који је захватио и тадашњу Краљевину Југославију није мимоишао ни ово мало село на периферији. На тај начин и Крижевци бележе исељавање становништва и протеривање у Србију. До тога је дошло у првим данима јуна 1941. године у већ добро познатој акцији новостворене усташке Независне државе Хрватске.

Више је сведочанстава о протеривању становништва из Крижеваца, а овде доносимо један од исказа који је дало више мештана овог села након протеривања у Србију: „Ми смо са нашом породицом на дан 12. јуна ове године истерани из наших кућа са нашом породицом од стране усташа који су нас у једну колону сврстали и овамо преко реке Дрине код Бадовинаца протерали. Када су нас усташе из наших кућа истеривали они су нам саопштили да се из наше куће имамо иселити у року од пола сата што ако не учинимо да ће нас и породицу све побити. Тада нас нису тукли, али нисмо могли ништа из наших кућа за пут понети јер нам то нису дали... Наша имовина тамо је у селу остала па је вероватно па је вероватно она до сада и опљачкана. Имовина је нешто процењивана, али та процена нама није исплаћивана. Докумената нити фотографија о овим неделима усташа немамо јер тада нисмо били у могућности да то прибављамо јер смо се бојали за наше животе."

По већ устаљеној пракси усташе у њихове куће насељавају Хрвате из Загорја. Након завршетка рата протерано српско становништво враћа се у своје домове док нове комунистичке власти хрватско становништво досељено у Крижевце, али и друга места насељена солунским добровољцима и другим колонистима, насељавају у оближњу Јармину, у куће протераних Немаца.

Убрзо се мења и име села тако да

Фудбалски терен у Караџићевој

Крижевци постају Караџићево. Иницијатор ове идеје о промени имена био је тадашњи учитељ Војислав Боровац који је уз сагласност мештана селу дао име по Вуку Стефановићу Караџићу по којем се иначе звала и школа у овом месту. Један од битнијих разлога за промену имена био је и тај што је врло често пошта уместо у те Крижевце одлазила у Крижевце у северној Хрватској да би се потом враћала назад што је знало да потраје и неколико месеци.

Уследио је нов живот у селу у ком се већина становништва бавила искључиво пољопривредом. Караџићево је добило електричну енергију 1961. године, а пут са Јармином изграђен је тек 1967. године док пут између Караџићева и Габоша ни до данас није изграђен, а о потреби његове изградње причало се још у другој половини педесетих година.

О не баш сјајним условима живота у том времену доста тога можемо сазнати из једног писма упућеног редакцији Винковачког листа 1965. године у којем, између осталог, пише следеће: „Хоће ли и то село бити као и остала села? Хоће ли и оно имати цесту, трговину, то јест оно основно што је сваком селу потребно? А свега тога Караџићево нема, има само једну учионицу и једну просторију у неком старом дому у којој су телевизор и 22 столице. Људи тога села се питају хоће ли и они добити оно основно што им је потребно да не морају ићи три километра до Јармине за кутију шибица и килограм шећера путем по којем се не може ићи ни у чизмама... У свим осталим селима имају спомен плоче палим борцима, а у Караџићеву је нема иако је у Другом светском рату пало око 15 бораца, а остали су се борили у првим редовима партизана. Ученици из Караџићева, на примјер, морају становати тамо гдје иду у школу јер не могу путовати, а то њихове родитеље много стоји. Да је село повезано цестом ова дјеца би могла путовати у школу аутобусом као она из Јармине."

РАСАДНИК ДОБРИХ ФУДБАЛЕРА

Године 1968. у Караџићеву се оснива фудбалски клуб „Младост" који у такмичарском смислу неће имати неких већих резултата, али из овог клуба и уопште из села потекло је више добрих фудбалера који су с временом играли у другим клубовима, од тадашњих зонских до прволигашких. У том смислу једно ће се име свакако издвојити, а то је Милан Маричић некадашњи прволигашки играч, капитен Осијека, касније играч београдског Рада као и грчког Панахаикија. Поред Маричића ту је и име Саше Дракулића, такође са интернационалном каријером, али и низа других фудбалера који су имали запажене каријере у локалним и регионалним клубовима на овом и ширем простору.

Поред тога што је ово место било расадник добрих фудбалера вредно је поменути да је трава у овом месту била идеална за фудбалске терене па су по њу долазили из загребачког те винковачког Динама као и београдске Црвене Звезде. За ту услугу фудбалери Звезде гостовали су у овом селу 1980. године и пред више од хиљаду гледалаца одиграли утакмицу са екипом Младости која је у том моменту била члан општинске лиге Винковци.

Клуб у Караџићеву не функционише од 1998. године, док школа у овом месту не ради од 1986. године па деца наставу похађају у Маркушици. За време последњег рата село је на самом почетку у октобру и новембру 1991. године доживело и велико страдање када је након два напада са хрватске стране овде погинуло 11 мештана. Њима у спомен у селу је подигнут крст са плочом и именима настрадалих. Након подизања храма који је посвећен Светом Петру и Павлу овај крст је премештен у црквену порту.

Није познато да ли је по насељавању места постојала иницијатива за подизањем храма, али жеља садашњих малобројних становника овог места остварила се 2025. године када је освећен новоподигнути храм, стотинак година након насељавања овог места.

Данас је овај храм једино место окупљања становника, а од друштвених организација у селу је активно само ловачко друштво. По последњем попису из 2021. године у Караџићеву живи тек 126 становника, три пута мање него 1991. године.

Срђан СЕКУЛИЋ

Извори и литература:

1. Сремске новине
2. Винковачки лист
3. Лист извор
4. Архивска грађа

СРПСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР ВУКОВАР 8. ОКТОБРА ПУБЛИЦИ ЈЕ ПРИРЕДИО ЈОШ ЈЕДАН ПРОГРАМ КУЛТУРНО-ЗАБАВНОГ КАРАКТЕРА

ПАМЕТНИЦА ОДИГРАНА И У ВУКОВАРУ

Хумористична дуо драма у извођењу **Јелене Ђукић** и **Миљана Давидовића** до сада је обишла многа места широм региона, а са великим ју је аплаузом сада дочекала и испратила и вуковарска публика. Представа кроз духовит текст, који је писала **Сташа Копривица**, али и на занимљив начин, у режији Ерола Кадића, даје одговоре на интригантна питања о мушко-женским односима.

Главна јунакиња Милица износи причу пословно успешне и стабилне жене, али коју од почетка њеног сазревања прате погрешни избори када је љубав у питању. Њене лоше изборе, односно пет њених партнера интерпретирао је глумац Миљан Давидовић којем, како каже, трансформација није тешко пала, јер су свих пет ликова одлично осмишљени.

- Играм све Миличине несрећне љубави. Свих пет ликова су архетипови, а она се у њима више пронашла него ја. Представљам њене погрешне изборе од њених тинејџерских дана па све до педесетих година њеног живота. Ту је још и лик њеног оца и кроз тај однос показујемо колико њени љубавни проблем проистичу из породице. То је све пренесено на један врло духовит начин и ситуације које препознајемо на сваком ћошку. Када се ликови креирају на прави начин онда је уживање глумити више улога у једној представи. Најдражи ми је лик Мирослава који је истовремено и највећи преварант - истакао је Давидовић.

Представа је у продукцији Јелене Ђукић и на њену идеју се окупила екипа која је допринела целокупном аранжману. Како каже организатор представе, **Миљан Фуртула**, пројекат Паметница настао на иницијативу главне глумице, данас путује свуда по региону. Представа је постала веома популарна и нарочито прихваћена међу женском публиком јер објашњава шта је то што жена види у мушкарцима у разним добима њеног сазревања и какви су јој све мушкарци пролазили кроз живот.

У комедији у којој кроз исповест жене доминира њен љубавни живот и која прати карактере мушкараца који су били присутни у њеном животу, главна јунакиња поручује да може готово свака жена да се пронађе.

- Паметница Милица, коју ја играм, је тако решила да подели своју муку са публиком и да види да ли постоји могућност да јој се помогне, јер она прави страшно погрешне љубавне изборе. Кроз представу пратимо и њену динамику у породичним односима који су утицали на љубавни живот. Ту се поставља питање да ли нас породично окружење и емотивна породична динамика коју наслеђујемо, условљава при избору партнера. Да ли је она у складу са свим оним што касније живимо у љубави и повезује наше изборе. Тако смо направили ту једну елипсу њених избора. Тема је актуелна и врло препознатљива публици. Мислим да смо сви у тим проблемима када су избори партнера у питању. Оно што је било најзахтевније то је излазак из сцене у сцену, пошто су различити ликови заступљени и то њено стање које се мења кроз динамику представе је било мало захтевно, мада нам је све то толико блиско и нешто што већ проживљавамо тако да је све у свему занимљиво - рекла је Ђукићева.

Главна порука која се у овој представи шаље гледаоцима је да нам је често срећа ближе него што мислимо и да је оно што заправо људима треба стоји готово увек на дохват руке.

Мирјана ЦВЕТКОВИЋ

ИМПРЕСУМ

ИЗВОР
ЛИСТ ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА - ВУКОВАР

Број: 408

Бесплатно издање

ГОДИНА XX
Вуковар, 14. октобар 2026.

Издавач:
Заједничко веће општина, Вуковар

За издавача:
Дејан Дракулић, председник ЗВО-а

Главни уредник:
Јадранка Јаћимовић

Редакција:
Вуковар:
Славко Бубало, Срђан Секулић, Маја Миланović, Мирјана Цветковић;
Книн:
Васка Радуловић

Фотографија: Редакција

Графичка припрема:
Марко Кртинић

Штампа:
Глас Славоније д.д. Осијек
Улица Хрватске Републике 20

Адреса редакције:
Еугена Кватерника 1, Вуковар
Тел: 032/416-667
Факс: 032/422-755
Имејл: mediji@zvo.hr
Веб: www.zvo.hr

Излази сваких 14 дана
Тираж: 7000
Насловна страна: МОДЕЛ А: ВИШЕ ОД НАСТАВЕ, ТЕМЕЉ ИДЕНТИТЕТА И БУДУЋНОСТИ (фото: AI)

Лист суфинансирају:
Савет за националне мањине Владе Републике Хрватске

Министарство информисања и телекомуникација Републике Србије

Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства

ВЕЛИКАНИ СРПСКОГ СПОРТА (28)

ДРАГАН ЏАЈИЋ

У време када је фудбал још увек био више игра него бизнис један човек био је синоним за маштовитост у игри, савршен дриблинг и ноћну мору за чуваре фудбалске мреже. Био је то Драган Џајић, један од Звездиних најсјајнијих звезда. Рођен је у Убу 30. маја 1946. и већ у петнаестој години постао је члан Црвене звезде када су га након сјајне игре на турниру у Ваљеву запазили Звездини скаути. Након само шест месеци прешао је из јуниорског тима у први сениорски тим у ком је дебитовао 6. маја 1963. у мечу против титоградске Будућности. Већ у наредној сезони 1963/64. освојио је своју прву титулу првака државе у генерацији с којом је касније три пута узастопно освојио државно првенство и то 1968, 1969. и 1970. године. Успех је поновио и 1973. године уз четири освојена Купа Југославије.

За југословенску репрезентацију дебитовао је 17. јуна 1964. на утакмици против Румуније у Београду. На Европском првенству 1968. у Италији Џајић је у Фиренци 5. јуна, у мечу против тадашњих светских првака Енглеза извео прави фудбалски подвиг. У трку је преварио голмана Вилсона, затим у шеснаестерцу на колена спустио капитена Бобија Мура и онда лобовао Банкса који је лопту видео тек када се нашла у мрежи чиме је Југославију довео у финале. Нажалост, титула првака Европе није освојена јер је након две одигране утакмице Југославија изгубила од Италије. У првој је Џајић постигао гол за Југославију, а са два гола био је најефикаснији стрелац тог Европског првенства.

Наступио је и на Свеском првенству 1974. у бившој Западној Немачкој, на ком је Југославија у првој утакмици играла нерешено с тадашњим светским прваком Бразилом и постигла рекордну победу од 9:0 против репрезентације Заира (данашњи Конго), а Џајић је постигао један гол. Међутим, након проласка у другу фазу првенства, репрезентативци Југославије нису поновили игре као из прве фазе и наређали су чак три пораза, па су морали да се врате кући.

Џајић је имао и запажену иностран каријеру. Две сезоне (1975. и 1976) провео је у Бастији, где је за француског прволигаша одиграо 80 мечева. После се вратио у Београд и у Црвену звезду, чији дрес последњи пут носио 28. маја 1978. у Мостару. За Црвену звезду је одиграо рекордних 590 мечева, постигао 287 голова (од тога 305 првенствених сусрета и 113 голова). За репрезентацију је играо укупно 85 пута, а његов рекорд оборио је Саво Милошевић 2004. године.

Црвена звезда је Џајићу 1979. понудила улогу техничког директора клуба с које је постигао највеће успехе у историји Црвене звезде, освајање Купа првака и Интерконтиненталног купа 1991. године. Први мандат председника Црвене звезде, од 1998. до 2002, у тешким условима и са неадекватиним играчким кадром, окончао је с две титуле првака и два трофеја у купу, да би касније прихватио и други мандат на тој функцији.

Након лоших резултата Црвене звезде и здравствених проблема, Џајић се 2004. повукао с места председника Црвене звезде.

Поводом 50. година УЕФЕ. Фудбалски савез Србије и Црне Горе изабрао га је 2003. за најбољег играча Србије у протеклих 50 година. У његову част Црвена звезда повукла је 2022. године дрес са бројем 11 из игре.

С.Б.

ЛИГА ВЕТЕРАНА ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА

СЕДАМ ТИМОВА У ОВОГОДИШЊЕМ ИЗДАЊУ

Фудбалска лига ветерана Заједничког већа општина нову сезону започела је почетком септембра. До сад је одиграно пет кола у лиги у којој се ове сезоне надмеће седам клубова, а то су: Обилић (Острово), Негославци, Слога (Борово), Слога - Хајдук (Пачетин - Вера), Синђелић (Трпиња), Даљ и БСК (Бијело Брдо).

У последњим утакмицама одиграним прошле седмице постигнути су следећи резултати: Даљ - Негославци 4:1, Слога Хајдук - Синђелић 3:0 и Обилић - Слога 0:1, а слободна је била екипа БСК-а.

Током досадашњег дела првенства свака екипа уписала је најмање један пораз, а тренутно водећи су боровска Слога и Даљ који имају 12, односно 9 бодова, али и утакмицу више у односу на све друге тимове.

У утакмицама које се играју ове недеље у оквиру шестог кола састају се: Синђелић - Обилић, Негославци - Слога Хајдук и БСК - Даљ, а у овом колу биће слободна екипа боровске Слоге.

С. С.

Бр.	Тим	ОУ	ПОБ	НЕР	ИЗГ	ГР	БОД
1.	ФК „Слога”	5	4	0	1	11:5	12
2.	ФК „Даљ”	5	3	0	2	11:11	9
3.	ФК „БСК”	4	2	1	1	11:9	7
4.	ФК „Синђелић”	4	2	1	1	9:7	7
5.	ФК „Слога-Хајдук”	4	2	0	2	16:9	6
6.	ФК „Обилић”	4	1	0	3	10:16	3
7.	ФК „Негославци”	4	0	0	4	3:12	0

Следећи 409. број Извора излази у среду 28. октобра 2026.
Нову Хронику Славоније, Барање и западног Срема гледајте у петак 23. октобра на РТРС плус у 17:50, у суботу 24. октобра на РТС-сат у 12:30 и у понедељак 26. октобра на РТВ 1 у 15:25.